

KSCB092

FAŠIZMUS
A JEHO ŠPECIFIKÁ V EURÓPE A
ÁZII

Jakub Drábik

Jaro 2022

SPOJENÉ KRÁLOVSTVO PO VOJNE

- Po vojne – zmeny vo volebnom systéme (30% v roku 1910, 78% v roku 1918)
- Tory/Whig -> Konzervatívci/Labouristi (Liberáli postupný a nenávratný úpadok, trvajúci dodnes)
- Vznik KS VB (Communist Party of Great Britain, CPGB) 1920
- Fašizmus žalostne marginálny po Celé medzivojnové obdobie

BF

- Prvá fašistická strana – British Fascisti
- Založila Rotha Lintorn-Ormanová 1923 (ako reakciu na založenie CPGB + inšpirácia pochod na Rím)
- Financované matkou
- radikálne, pravicové, konzervatívne
- Plnohodnotný fašizmus až 30. roky

BF

BF

- Spočiatku žiadna ideológia ani program, ktorý sa dal označiť za fašistický – len silný antikomunizmus
- Dozorovanie zhromaždení konzervatívcov, príprava na komunistický puč – toto hlavné poslanie
- V programe: „praví ochrancovia britského dedičstva a tradícií, vrátane britskej liberálnej tradície“ ale zároveň aj napr. „žiadna diskusia, len poslušnosť!“ a pod.
- Paramilitantné krídlo – divízia Q

BF

BRITISH

FASCISTS

BF

- Pravdepodobne niekoľko desiatok tisíc členov
- Vrchol (a pád) generálny štrajk 1926 (zmysel ich existencie bol pomáhať vláde v takýchto situáciách – vláda ale BF odmietla)
- Potom snaha oživiť hnutie – neúspech
- Zaviedli uniformy - nepomohlo

British Fascist[i]s

National Fascisti

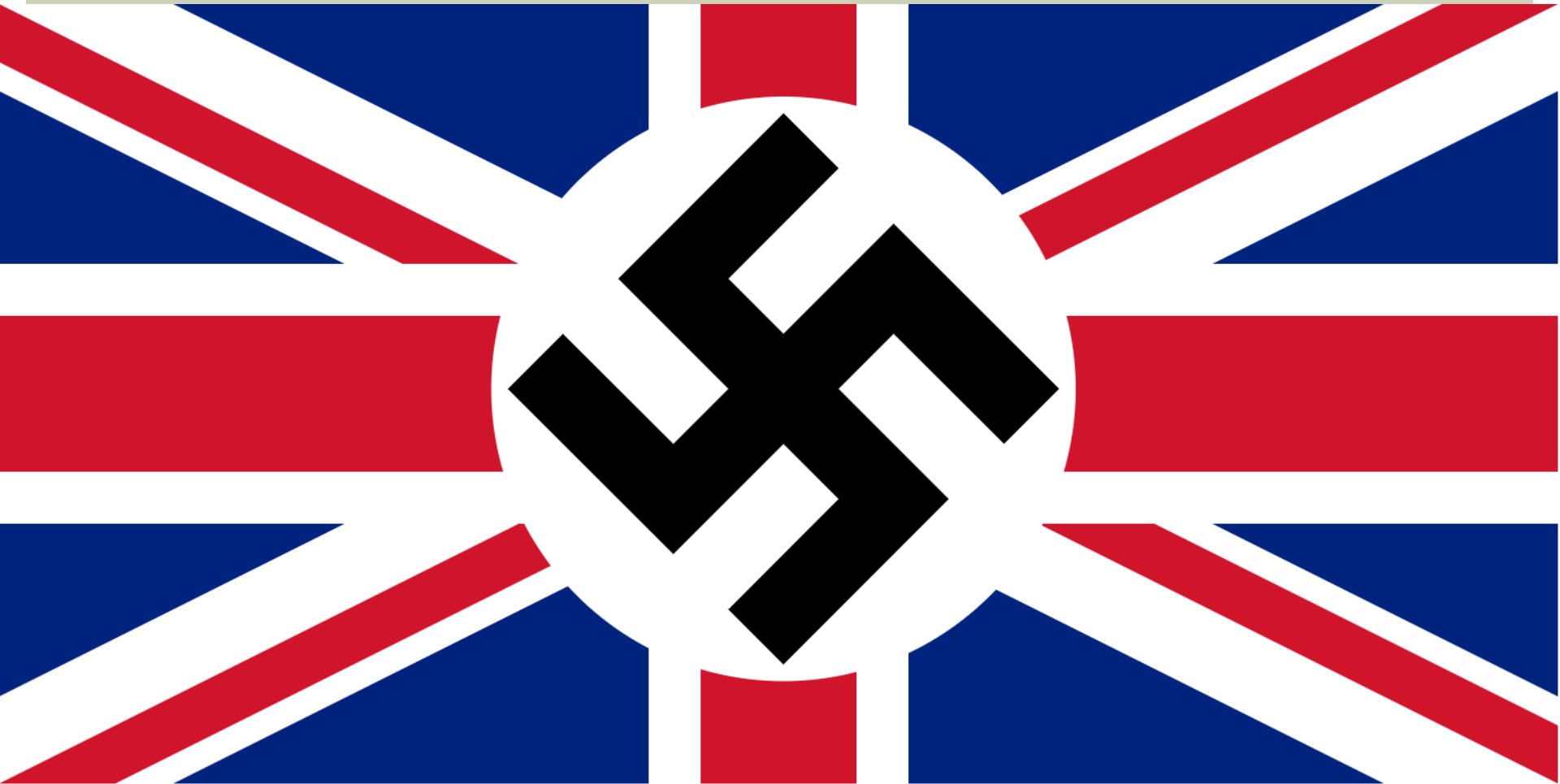
ĎALŠIE HNUTIA

- Ďalšie hnutia: Imperial Fascist League Arnolda Leeseho
- Leese veterinár, expert na ťavy
- Zúrivý antisemitizmus
- Spolupráca s NSDAP v 20. rokoch
- Malé a bezvýznamné hnutie

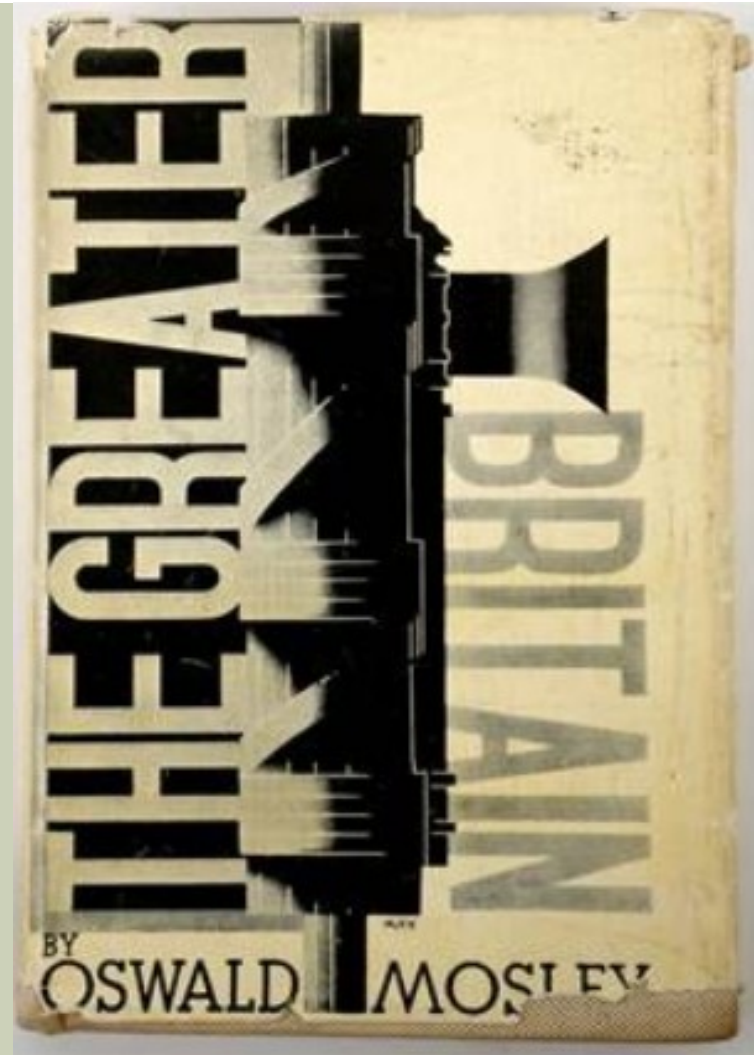

IFL

MOSLEY & BUF

- Najvýznamnejšie a jediné relevantné fašistické hnutie: BUF (Britská únia fašistov), vznik október (říjen) 1932
- Kniha *The Greater Britain* - relatívne komplexná analýza hospodárskych, sociálnych a politických problémov Veľkej Británie

MOSLEY & BUF

- Oswald Mosley (1896 - 1980)
- Aristokrat, po vojne Konzervatívna strana, potom Labour Party, potom New Party – nikde nespokojný
- Po stretnutí s Mussolinim (leto 1932) – fašizmus
- Vždy mal „fašistické myslenie,“ ale fašizmus objavil až 1932 – presvedčený, že toto je cesta

THE GREATER BRITAIN

- nedostatočný dopyt po britských produktoch: Británia „bola schopná vyrobiť viac bicyklov, než nájsť negrov, ktorí by si ich kúpili“
- Politici zanedbávali krajinu
- Riešenie: autarktná politika orientovaná na impérium (Commonwealth by sa uzavrel do izolácie)
- Korporatívny štát – štát ako veľké organické národné telo, „všetci pre štát a štát pre všetkých.“

IDEOLOGIA BUF

- Viera v úpadok západnej civilizácie (Spengler), ale tiež že nie je nevyhnutný
- Záchrana Nietzscheovský nadčlovek + césarizmus (stelesnený v osobe O.M.) + nové technológie a korporatívny štát
- Vychádzali tiež z Hegla – téza a antitéza (nepochopenie Hegla): história prechádzala neustálymi zmenami a konfliktmi, ktoré sa vždy vyriešili a to napriek tomu že niekedy vznikli konflikty nové
- snaha jednotlivca a jeho vôľa vždy zvíťazí nad historickými procesmi

IDEOLÓGIA BUF

- Fašizmus: jedinou ideológiou, ktorá dokázala prepojiť myšlienkový svet „nietzscheizmu“ a kresťanstva do jednej doktríny
- Kresťanské ideály nesmierneho sebazaprenia, sebaobetovania a služby druhým sa podľa nich dalo spojiť s nietzscheovským konceptom „nadčloveka,“ „charakterizovaného mužnosťou, snahou spochybniť všetko, čo bráni ľudstvu v pokroku a absolútnom zrieknutí sa myšlienky na kapituláciu.“

IDEOLOGIA BUF

- Tiež si ukradli a dezinterpretovali myšlienky Georgea Bernarda Shawa (1856 - 1950): evolučný proces spočíval v boji o vytvorenie vyspelejšej formy existencie a jeho hlavnou hybnou silou bola „vôľa žiť.“
- -> tzv. „heroický vitalizmus“
- Dve roviny palingenetického ultranacionalizmu: nový hospodársky model, ktorý mal byť treťou cestou medzi socializmom a kapitalizmom + koncept „heroického nadčloveka“ (znovuzrodenie na základe hospodárskeho modelu + znovuzrodenie britského ducha)

IDEOLÓGIA BUF

- Korene fašizmu podľa BUF v britských dejinách
- samých seba videli ako novodobých, znovuzrodených hrdinov z čias kráľovnej Alžbety I. (1558 – 1603) a všeobecne dôb kráľov Tudorovskej dynastie (vládli v rokoch 1485 až 1603)
- „Dnes, keď Británia upadá do absolútnej skazy, fašizmus povstal, aby sa tomuto práchniveniu postavil a viedol národ späť k jeho starej veľkosti a významu“

IDEOLÓGIA BUF

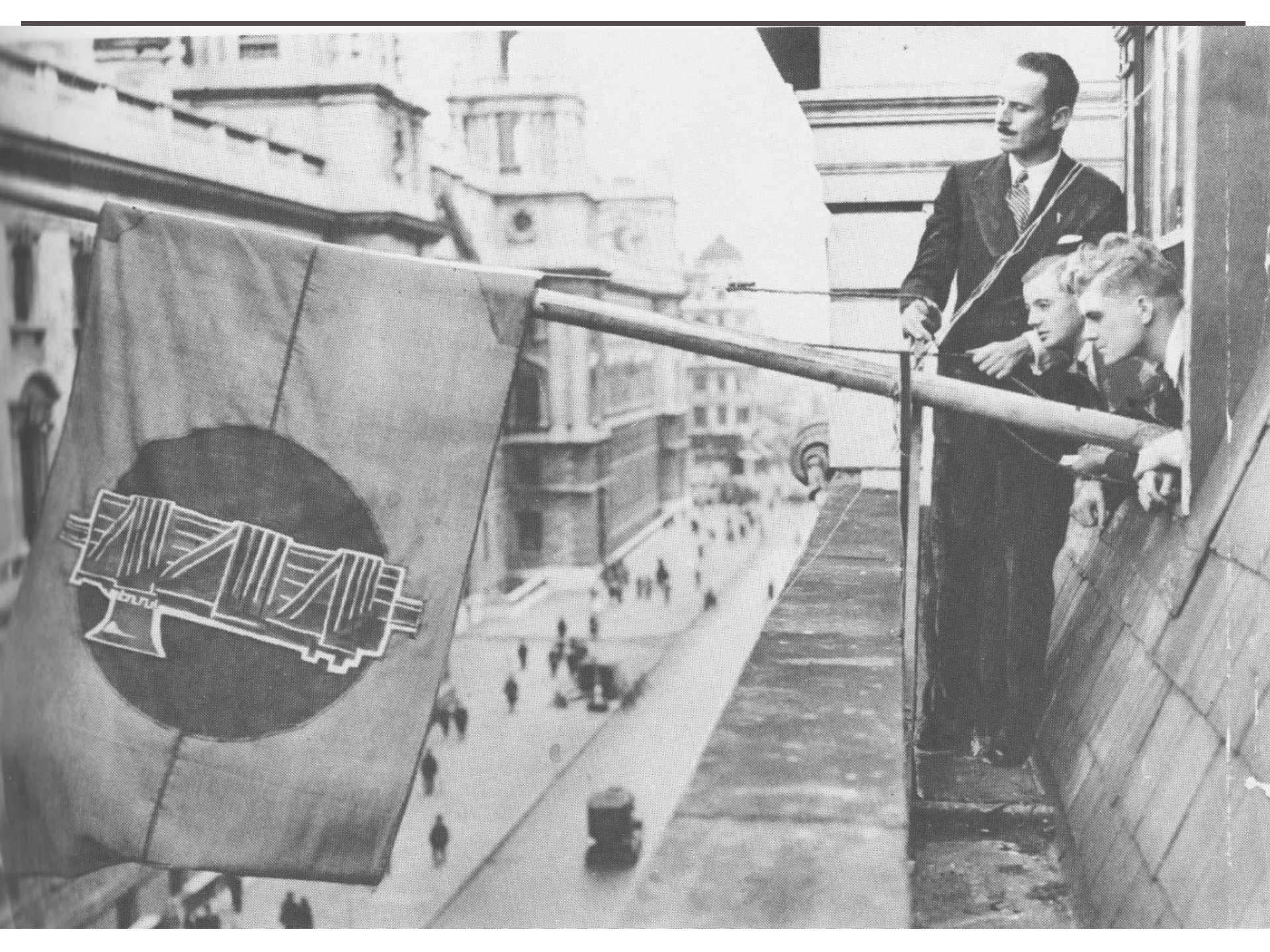
- James Drennan (William Edward David Allen, MP 1924-29) kniha B.U.F.: Oswald Mosley and British Fascism:
- Mladí ľudia sa „oddali pôžitkárstvu a erotizmu, ktoré poskytujú dostatok materiálu pre obrovské množstvo dekadentnej literatúry, ktorá zasa odráža túto dekadentnú fázu v našom národnom živote. Koktailový šejker sa stal symbolom generácie, ktorá nenašla svoje vyjadrenie ani vo fasces, ani v kladive a kosáku; pitky a párty pohlcujú energiu potenciálnych vodcov úderných jednotiek.“
- Zabrániť tomuto úpadku mohol len fašizmus, ktorý bol „novou a vitálnou silou (...), ktorá s pomocou vedy dokáže obnoviť mladosť európskej civilizácie a dovoľí jej pokračovať v evolučnom vývoji.“

DEJINY HNUTIA

- Október 1932 – Britská únia fašistov ako zjednotenie všetkých fašistických hnutí v UK – úspešne len čiastočne (odmietla Rotha Lintron-Orman aj Arnold Leese)
- Financovanie z Talianska – neskôr aj členom Akčných výborov pre univerzálnosť Ríma (*Comitati d'Azione per l'Universalità di Roma*, CAUR), medzinárodnej fašistickej organizácie (členmi aj československá NOF, ale napr. NSDP nie)

DEJINY HNUTIA

- Embryo totalitného štátu podobného tomu nemeckému a talianskemu – avšak nikdy nezískali moc
- Fašistické odbory, ženské hnutie, I. squad, January club, ďalšie organizácie
- Veľmi skoro podpora *The Daily Mail* lorda Rothermerea -> rýchly rast
- Leto 1934 – takmer 50 000 členov

THE BLACKSHIRT

NO. 1, FEBRUARY, 1937.

“BRITAIN FIRST”

ONE PENNY.

ON TO FASCIST REVOLUTION!

DRASTIC ACTION OR DISASTER

Parliament Blethers While
Industry Dies

BY SIR OSWALD MOSLEY

THIS paper will work for the Fascist revolution. Nothing less than a revolution in the system of Government will do to-day.

Let our position be quite clear. We seek our ends by legal and constitutional means. We hope that the British people will take action in time. We desire to avert the collapse which has led to bloodshed and violence on the Continent. We believe that it is possible to

But all this is only a beginning. As the situation gets worse, the anti-British forces will get stronger and more vigorous. If no Fascist movement existed in this country, Britain might well succumb to such forces. Only ten years ago, Italy was saved by Fascism from such a situation. Every appeal to take action in time had been rejected; the country had drifted to collapse and chaos. From that position, Italy was rescued by a Fascist revolution. The situation had come so far that

TECHNOCRACY SEEN BY FASCISM

AMERICAN SUPPORT FOR MOSLEY ARGUMENTS

CRACKED CYLINDERS

“Future organization is a matter for technicians, with the ring kept free for the operation of science and organization by the sovereign authority of an organized and disciplined movement. . . . This can be achieved the great necessity of steadily and systematically increasing the power to consume as science and rationalization increase the power to produce.”—(“The Greater Britain,” p. 100.)

Powerful condemnation of the economic case advanced in *The Greater Britain* has recently been published in America. A group of well-known engineers and technicians, which includes physicists, bichemists and scientists, has carried out an exhaustive survey of American industry. No fewer than 2,000 representative products have been selected

DEJINY HNUTIA

DEJINY HNUZIA

MONDAY, *The Daily Mail* JANUARY 15, 1934.

Hurrah for the Blackshirts!

BECAUSE Fascism comes from Italy, shortsighted people in this country think they show a sturdy national spirit by deriding it.

If their ancestors had been equally stupid, Britain would have had no banking system, no Roman law, nor even any football, since all of these are of Italian invention.

+ + + +

THE Socialists, especially, who jeer at the principles and uniform of the Blackshirts as being of foreign origin, forget that the founder and High Priest of their own creed was the German Jew Karl Marx.

Though the name and form of Fascism originated in Italy, that movement is not now peculiar to any nation. It stands in every country for the Party of Youth.

By
**VISCOUNT
ROTHERMERE**

and disgusted by the incompetence of their elders in dealing with the depression that has followed on it. The other is made up of men too young to remember the war but ready to put all their ardour and energy at the service of a cause which offers them a vigorous constructive policy in place of the drift and indecision of the old political parties.

Blackshirts proclaim a fact which politicians dating from pre-war days will never face—that the new age requires new methods and new men. They base their contention on the simple truth that parliamentary gov-

views" were an effective substitute in human affairs for action, the National Government would be the best that Britain has ever had. But the experience of the past two years has proved that these futile and time-wasting devices are no more than a screen for inertia and indecision.

+ + + +

THE huge majority obtained by the present Government at the general election of 1931 was the last vote of confidence that the nation will ever give to Old Gang politicians. Two years from now another general election will be almost due. The whole future of Britain will depend upon its issue.

A prolongation of the present régime may be regarded, in the country's present mood, as out of the question. There will be a pronounced swing either to Right or Left.

If the inflated, impulsive, and largely

**Crazy News
Reel**

Presented by

D. B. WYNDHAM LEWIS

OLD soldiers will note, with gratification, one of the Morlands, "The Soldier's Return," a cottage group, at the British Art Exhibition.

The handsome, even foppish, young soldier, wearing an expensive ruffled shirt and a natty velvet neckband, and looking like Squire Thornhill, is evidently telling his humble and astonished relatives how he became quartermaster-sergeant, and how he is now going to buy the village. His aged father waggishly holds out to him a pint mug of rum. He ignores it. Rum interests him henceforth only in bulk.

BRITISH UNION OF FASCISTS
FOR KING - EMPIRE
AND
INTERNATIONAL JUSTICE

TRIGUNA
D UNBEL

BUF

OLYMPIA RALLY

- 50 000 členov vrchol, v lete 1934 prvé problémy
- Zhromaždenie v Olympii – veľká udalosť, demonštrácia sily (kapacita haly 13 000 ľudí)
- Do haly i niekoľko provokatérov (napr. spisovateľ Aldous Huxley)
- Dramaturgia poctivo pripravená, asi 2000 fašistov v hale a pred, vrátane „Defence force“ a „I. squad“

OLYMPIA RALLY

- Po začiatku Mosleyho prejavu – výkriky odporcov, „Fašizmus je smrť, preč s Mosleym!“ a pod.
- Brutálny zásah fašistov – pred svetlami reflektorov a kamier, hala plná novinárov
- taktické víťazstvo BUF (oponentov zbili, vyhodili, „urobili poriadok“), ale strategická, politická a propagandistická porážka – v médiách zlý obraz

OLYMPIA RALLY

- Zlom v dejinách hnutia
- Strata podpory lorda Rothermerea a Daily Mail; Mosleyho BBC nasledujúcich 40 rokov ignorovala
- Navyše pár týždňov po Olympii (7.6.) Noc dlhých nožov v Nemecku (30.6. – 2.7.) – verejnosť si okamžite začala spájať násilie nacistov s násilím BUF
- Pre BUF katastrofa, z približne 50 000 členov v lete 1934 padla na cca 5000 v októbri 1935

PRECHOD K ANTISEMITIZMU

- Voľby 1935 predčasné, BUF nepripravená
- Fascism next time!
- Strata členov, reorganizácia 1935, na čas strata financovania z Talianska, obnovenie až v súvislosti s inváziou Talianska do Etiópie – kampaň *Mind our own business* – proti sankciám proti Taliansku
- Postupný presun BUF do londýnskeho East Endu + radikalizácia a tvrdý antisemitizmus – to v East Ende fungovalo

PRECHOD K ANTISEMITIZMU

- Spolu s radikalizáciou a presunom do East Endu zmena názvu na *British Union of Fascists and National Socialists*, BUFNS + zmena loga a zmena uniformiem

BUF

BREACHES OF THE PEACE?

Sir Oswald Mosley was wearing a new uniform—black, military-cut jacket, grey riding breeches and jack boots. He had a black peaked military hat, and a red arm band.

—DAILY TELEGRAPH, October 5th, 1936

PRECHOD K ANTISEMITIZMU

- Pochody v East Ende – časté bitky a strety medzi antifašistami a fašistami
- Najznámejšia je bitka o Cable street zo 4. októbra (října) 1936
- Legenda, v skutočnosti to ale bola len jedna z mnohých, i keď táto pomerne veľká

PRECHOD K ANTISEMITIZMU

- Dnes považovaná za veľké víťazstvo antifašistov – dôležitý symbol (jej reálna hodnota v danej dobe minimálna, no propagandisticky dôležitá)
- Nie bitka medzi BUF a antifašistami ale medzi antifašistami a políciou
- No pasaran / They shall not pass – inšpirácia zo Španielskej občianskej vojny
- Dodnes pripomínanie a pochody, kultúrne odkazy, v hudbe a pod.

BITKA O CABLE STREET

BITKA O CABLE STREET

ÚPADOK A PÁD

- Ani „Olympia,“ ani „bitka o Cable street“ alebo akákoľvek iná významná udalosť nemohla úplne podlomiť fašizmus v krajine, ani mu „zasadiť smrteľnú ranu.“ Tento proces bol omnoho dlhší a komplexnejší.
- Faktom je, že BUF upadala od leta 1934
- Fašistickí ideológovia ale nikdy neprestali veriť – ďalej rozpracovávali svoje koncepcie.
- BUF v tomto výnimočné hnutie – po teoretickej a filozofickej stránke značne sofistikované

KORPORATÍVNY ŠTÁT

- 1938 napr. Alexander Raven-Thomson vydal knihu *The Coming Corporate State*
- Štát mal fungovať ako „ľudské telo, zložené z miliónov buniek, ktoré všetky pracujú pre dobro väčšieho celku (...) rovnako tak musí byť civilizovaná spoločnosť byť organizovaná ako korporatívny štát, v ktorom každý individuálny človek robí nejakú prácu a tým slúži vyšším záujmom celku.“
- 24 korporácií zahrnutých do štyroch väčších celkov: primárne produkty, priemysel, distribúcia a administrácia

KULTÚRA

- Nad'alej tiež rozvoj ideológie
- Zhubný vplyv medzinárodných finančníkov, prehnutá buržoázne-liberálna spoločnosť, kultúrny boľševizmus, otupujúci amerikanizmus, odporný židovský internacionalizmus a pod.
- Kultúra v úpadku, Hollywood: „Uctievanie sexuálnych hrdinov a amerických televíznych hviezd mladými, citlivými a hlúpučkými dievčatami“

KULTÚRA

- fašizmus „nové, revolučné náboženské vyznanie zasvätené národnej a kultúrnej regenerácii.“
- „Očista“ kultúry dôležité miesto
- sami seba pritom videli ako jediných schopných tejto očisty: fašisti elita, ktorá chápala nevyhnutnosť národnej obrody a mala viesť národ, „pretože masy zostanú vždy hlúpe, zbabelé a kruté.“

KULTÚRA

- „Tak či onak, pokrok a evolúcia v umení musia existovať, tak ako existujú vo všetko ostatnom. Ale nech je umenie zdravé, mužné, čisté a tým pádom niečím, na čo môže byť fašizmus hrdý. Nie hysterické búchanie negerskej hudby, nesúrodé zvuky modernej kakofónie (ako opozitum symfónie), idiotské kňučanie cudzích spevákov, monštruózne neforemné sochy a pokrivené maľby, odporná glorifikácia zlodejov, vrahov, cudzoložníkov a prostitútok, ktoré sú často námetom filmov.“
- „Z fašizmu povstane umenie čisté, originálne a vznešenejšie než čokoľvek, čo sme doteraz boli schopní vymyslieť.“

KULTÚRA

- 20. roky poznačené „povojnovým neurotizmom, erotizmom, ochablosťou a bezduchosťou.“
- „šialená posadnutosť sexom, s ktorou sa vo fašistickom štáte skoncuje.“
- Anglická literatúra mala byť podľa fašistov plná „onanistov, nymfomanov, drogovovo závislých, impotentov, homosexuálov, masochistov a množstva ďalších nedonosencov.“

KULTÚRA

- Emancipované ženy problém – žena má byť matkou
- Emancipované ženy mali spôsobiť homosexualitu: „vo veľkých mestách sa homosexualita stala módnym trendom, propagovaným do oči bijúcim exhibicionizmom. Tento kult má psychologické korene v ´zúfalom komplexe, ´ ktorý je základom všetkej sterility ´inteligentnej ženy.´ Zženštilý muž a mužatka sú výtvary – alebo lepšie povedané obeť – veľkých miest.“
- Zodpovední: Židia

1937-1939

- Po Cable Street - 1937 zákon na ochranu verejného poriadku (Public Order Act 1936)
- Zákon zakázal pochody, stop uniformám
- BUF to paradoxne trochu pomohlo - bez uniforiem v oblekoch pre Britov prijateľnejší

1937-1939

- 1937 niekoľko miestnych volieb. BUF najlepšie výsledky v londýnskom East Ende – najlepšie Bethnal Green (23%), celkovo v troch obvodoch East Endu 8000 hlasov (17,8%)
- vzhľadom na to, že tu bola najsilnejšia + do kampane investovali nemalé prostriedky výsledok vlastne katastrofa
- Tesne pred vojnou kampaň „Zastavme vojnu!“ (Stop the War) – po Anschlusse

1937-1939

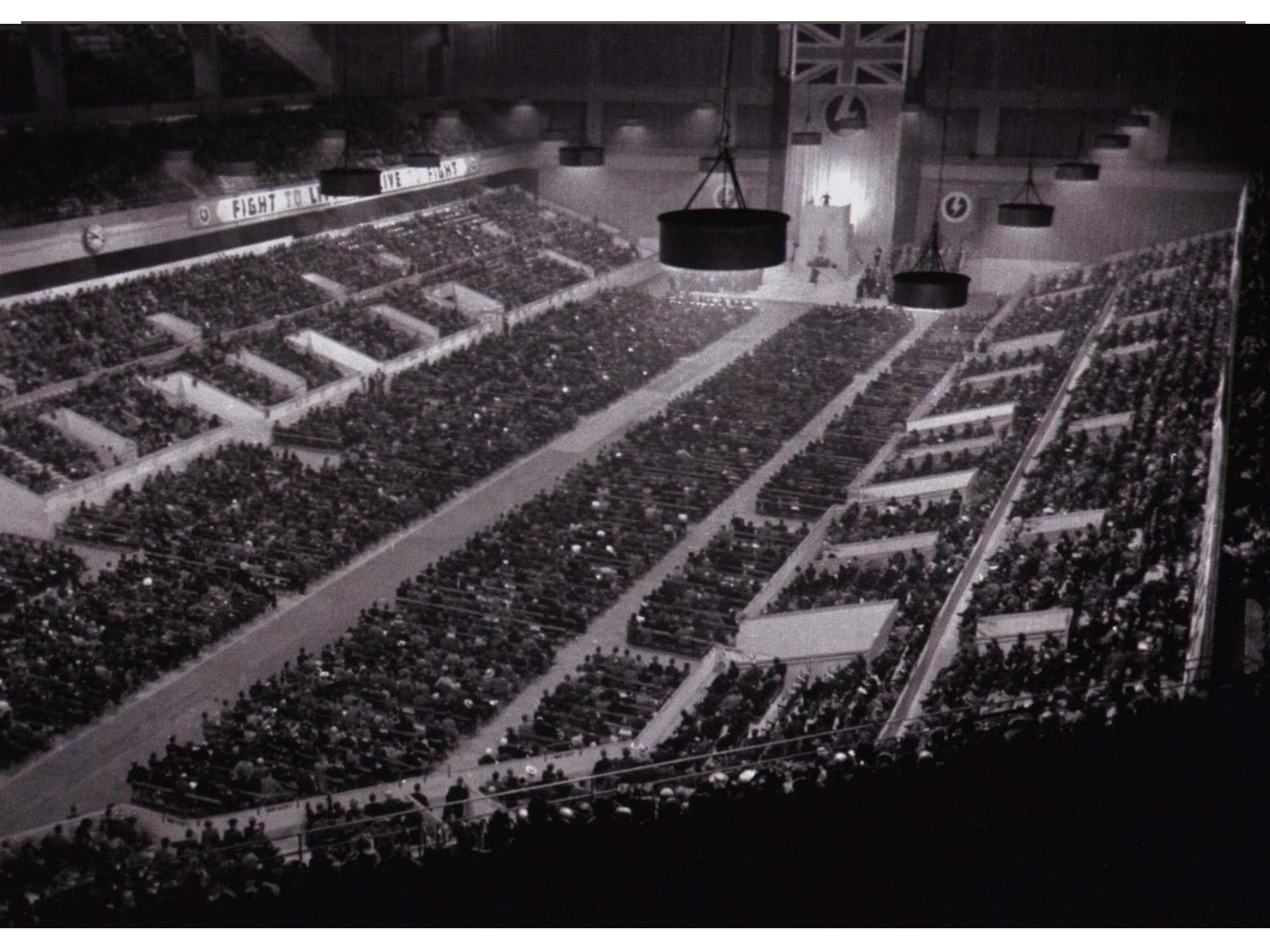
- Mierová kampaň na čas pomohla, počet členov stúpala
- Heslá „Briti bojujú len za Britániu“ alebo „Mosley hovorí mier!“
- V septembri „VOJNA pre Československo – chcete ju?“ (WAR for Czechoslovakia – do you want it?)
- koncom roku 1937 mala BUF len približne 6000 členov, v decembri 1938 už približne 16 500

1937-1939

- Vinníci vojny: Židia
- „šakaly židovského kapitálu volajú po vojne.“
- Poľský štát, „zaťažený židovskou hypotékou“ a finančné centrum Británie, londýnska City, boli údajne pod kontrolou židovského kapitálu, ktorý chcel rozpútať vojnu
- Po definitívnom zničení Československa v marci 1939 hystéria, v lete 1939 veľké zhromaždenie v hale Earls Court v Londýne

KONIEC

- Po zhromaždení v Earls Court znova nárast počtu členov, v septembri mala BUF už 22 500
- Ale to už je labutia pieseň britského fašizmu
- Po podpise paktu Molotov-Ribbentrop 23. augusta 1939 britskej vláde jasné, že bude vojna
- Opatrenia: jedným z nich bolo prijatie tzv. Emergency Powers Regulation, čo bola legislatíva, ktorá umožňovala britskej vláde pri stave ohrozenia štátu schvaľovať zákony v skrátenej forme.

KONIEC

- Zákonu na ochranu verejného poriadku (§39b) umožňoval človeka zatknúť za „snahu o ovplyvnenie verejnej mienky spôsobom, ktorý by bol pravdepodobne predpojatý k obrane kráľovstva.“
- Obavy z „piatej kolóny“ – kontroverzné zatýkanie členov BUF
- Dôvodom zatknutia jedného člena BUF napríklad i tvrdenie, že „osoby, ktoré ovládajú túto organizáciu, majú, alebo mali kontakty na osoby, ktoré majú kontakty na nemeckú vládu, mocnosť, s ktorou je Jeho Veličenstvo vo vojne.“

KONIEC

- Rôzne prípady, čím viac porážok vo vojne, tým viac zatýkaní na domácej scéne – obavy obrovské
- niektorí členovia hnutia boli zatknutí tesne potom, čo vystúpili z lodí, ktoré ich práve evakovali z Dunkerque. Obvinili ich z nelojálnosti a možnej vlastizrady.
- Jeden vojak bol zatknutý priamo na letisku po tom, čo sa jeho lietadlo vrátilo z bombardovacej misie nad Nemeckom

KONIEC

- BUF bola definitívne postavená mimo zákon 10. júla 1940.
- Zákon Defence Regulation 18b, na základe ktorého britská vláda zatkla asi 800 členov BUF
- Jeden z najkontroverznejších v britských dejinách – dodnes diskusie

KONIEC

- Neúspech BUF i britského fašizmu ako takého, ale nie je priamym výsledkom konkrétnej legislatívy, i keď viaceré zmienené zákony jeho činnosť viac či menej efektívne obmedzili a teda jeho rozkladu pomohli.
- Dôležitá bezpochyby dlhá demokratická tradícia krajiny a najmä z nej vyplývajúca stabilita demokratických inštitúcií a dôvera obyvateľov krajiny v tieto inštitúcie. Fašistom sa napriek enormnej snahe nikdy nepodarilo túto dôveru v štát naštrbiť.

KONIEC

- Dôležitým i hospodársky vývoj – ekonomika Spojeného kráľovstva jednoducho nikdy „nevytvorila“ dostatočnú mieru nezamestnanosti, chudoby a biedy, aby Briti premýšľali nad radikálnejšími politickými riešeniami, či už vo forme komunizmu alebo fašizmu, ako nad reálnymi alternatívami tradičnej demokratickej konštitučnej monarchie.
- BUF embryom totalitného fašistického štátu, ktoré nikdy nedostalo šancu sa rozvinúť